

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

№02071 Катерина НЕМАШКАЛО

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МЕДІАТЕКСТІВ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **06 "Журналістика"**
Спеціальність **061 "Журналістика"**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **Медіа-комунікації**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
управління соціальними комунікаціями

Катерина ЯРЕСЬКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри управління соціальними комунікаціями.

Протокол № 13 від 21 червня 2021 р.

Розробник:

Чекштуріна В.М. д-р. наук соц.ком., доц., проф. кафедри управління соціальними комунікаціями.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Вступ

Анотація навчальної дисципліни: «Історія розвитку медіатекстів» - теоретико-прикладна дисципліна яка охоплює період від прототекстів, зафіксованих петрогліфами, до сучасних мультимодальних електронних документів. Основними завданнями вивчення дисципліни є виокремлення основних етапів розвитку текстів, визначення ознак текстів різних типів, структурних наповнень; дослідження потенціалу графічних зображень для удосконалення візуальної складової контенту.

Мета навчальної дисципліни: Формування вмінь аналізу архаїчних текстів та засобів їх фіксації, опанування інформаційно-комунікаційними технологіями в практичній діяльності; розвиток журналістських здібностей збору фактичного матеріалу та написання статей.

Навчальна дисципліна «Історія розвитку медіатекстів» належить до обов'язкових навчальних дисциплін професійного циклу.

Об'єктом навчальної дисципліни є генезис тексту.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історичні передумови виникнення текстів різних типів, засоби фіксації інформації та технології створення медіа контенту.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Вагоме значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати: передумови виникнення текстів, архаїчні види писемності, історію розвитку друкованої преси, основні тенденції розвитку текстів; інструменти підготовки медіаконтенту. Результатом вивчення навчальної дисципліни також будуть наступні вміння студента: писати оглядові, аналітичні статті, створювати відео контент, використовувати сучасні аналітичні графічні інструменти.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Соціологія	Міжнародні та українські бізнес медіа
Історія журналістики	Методи дослідження медіа
Журналістська майстерність	Культура та комунікації

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Програмні результати навчання
1	2
ЗК1. Здатність до опанування концептуальними знаннями, загальнонауковою методологією та логікою процесу пізнання.	РН1. Аналізувати та синтезувати знання з теорії та методології соціальних комунікацій, що формуються в результаті встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами, планувати та проводити дослідження.
ЗК4. Здатність вести професійну комунікацію. ЗК6. Здатність володіти українською мовою на високому професійному рівні, ефективно використовувати іноземну мову для проведення досліджень у сфері медіакомунікацій.	РН2. Використовувати інноваційні методи сучасної журналістики.
ЗК3. Здатність до оригінального мислення та творчого підходу до проведення досліджень, вирішення проблемних ситуацій у медіасфері. СК5. Уміти створювати медійний продукт (для радіо, телебачення, друкованих видань, Інтернет ресурсів) та управляти ним у медіасфері СК9. Вміти аналізувати великий обсяг інформації іноземною мовою, досконало описувати узагальнені висновки українською мовою, використовувати візуальні інструменти презентації текстів у мультимодальному вигляді	РН4. Уміти оцінити та проаналізувати процеси та явища з врахуванням соціальної, економічної, правової складових з метою підготовки якісних аналітичних журналістських матеріалів.
СК1. Здатність адаптуватися до сучасних глобалізаційних умов модернізації сфери медіакомунікацій.	РН5. Використовувати інформаційні технології та створювати інтерактивний комунікаційний продукт.
ЗК1. Здатність до опанування концептуальними знаннями, загальнонауковою методологією та логікою процесу пізнання.	РН8. Використовувати наукові методи дослідження для вивчення соціально-комунікативних процесів
ЗК8. Здатність до соціальної відповідальності. Здійснювати професійну діяльність на правових та моральних засадах з дотриманням журналістських стандартів. СК3. Здатність володіти інноваційними технологіями ділового спілкування в сфері бізнесу; вміти обирати комунікаційну стратегію й тактику	РН11. Обирати стратегію й тактику переговорів, відповідну ситуації, а також пристосовувати обрану стратегію до змін у бізнес-середовищі.

переговорів, відповідну ситуації, а також уміти пристосовувати обрану стратегію до змін у бізнес-середовищі.	
СК5. Уміти створювати медійний продукт (для радіо, телебачення, друкованих видань, Інтернет ресурсів) та управляти ним у медіасфері СК9. Вміти аналізувати великий обсяг інформації іноземною мовою, досконало описувати узагальнені висновки українською мовою, використовувати візуальні інструменти презентації текстів у мультимодальному вигляді	РН12. Створювати журналістські тексти і документи академічною українською мовою для ефективної професійної діяльності, враховуючи культурні особливості та потреби цільової аудиторії.
ЗК3. Здатність до оригінального мислення та творчого підходу до проведення досліджень, вирішення проблемних ситуацій у медіасфері. ЗК4. Здатність вести професійну комунікацію. ЗК5. Здатність до колективної роботи у проектній діяльності. Вміти розробляти медійні проекти та управляти ними. ЗК8. Здатність до соціальної відповідальності. Здійснювати професійну діяльність на правових та моральних засадах з дотриманням журналістських стандартів. СК1. Здатність адаптуватися до сучасних глобалізаційних умов модернізації сфери медіакомунікацій. СК5. Уміти створювати медійний продукт (для радіо, телебачення, друкованих видань, Інтернет ресурсів) та управляти ним у медіасфері СК9. Вміти аналізувати великий обсяг інформації іноземною мовою, досконало описувати узагальнені висновки українською мовою, використовувати візуальні інструменти презентації текстів у мультимодальному вигляді	РН14. Створювати медійний продукт (для радіо, телебачення, друкарських видань, корпоративних медіа та Інтернет ресурсів).
СК2. Володіти навичками роботи у ЗМІ, прес-центрах, PR-відділах, інформаційних та рекламних агенціях. СК9. Вміти аналізувати великий обсяг інформації іноземною мовою, досконало описувати узагальнені висновки українською мовою, використовувати візуальні інструменти презентації текстів у мультимодальному вигляді	РН15. Створювати медіаконтент, здійснювати професійну діяльність з дотриманням журналістських стандартів, правових засад соціально-відповідальної професійної діяльності фахівців з медіа.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історико-прикладні засади виникнення медіатекстів

Тема 1. Історичні передумови виникнення прототекстів.

1.1. Історія виникнення петрогліфів.

1.2. Архаїчні засоби фіксації інформації.

1.3. Повідомлення зафіксовані архаїчними засобами вузликової комунікації, огамом, ієрогліфами, знаками ронго-ронго, клінописом, рунами та ін

Тема 2. Знак у медіатекстах.

2.1. Види знаків, функції знаків.

2.2. Генезис носіїв текстових знаків.

Тема 3. Історія створення текстів.

1. Таксономія розвитку текстів.

2. Епіграфіка. Дослідження архаїчних текстів.

Тема 4. Історія друкованої преси.

4.1. Історія міжнародної друкованої преси.

4.2. Аналіз генези європейських видань.

Змістовий модуль 2. РОЗВИТОК МЕДІАТЕКСТІВ У XXI ст.

Тема 5. Методи створення текстів.

5.1. Архаїчні мультимодальні методи створення текстів.

5.2. Технології конструювання медіатекстів

Тема 6. Інноваційні методи конструювання медіатекстів.

6.1. Архаїчні мультимодальні методи створення текстів.

6.2. Володіти сучасними навичками конструювання медіатекстів

Тема 7. Методи аналізу медіатекстів.

7.1. Технічні методи аналізу медіатексту.

7.2. Графічні методи удосконалення медіатекстів.

Тема 8. Методи захисту інформації.

8.1. Методи криптографії.

8.2. Методи стеганографії.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Методи навчання, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти: лекції проблемного характеру (теми 6, 8) міні-лекції (теми 2, 3), робота в малих групах (тема 5), дискусії (тема 6, 8), індивідуальна дослідницька робота (теми 3, 4, 6, 7) під час виконання творчого завдання (теми 2-7), презентації (теми 1, 3, 7).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних (семінарських) занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, дорівнює 60 балам);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль включає оцінювання студентів під час:

Лекцій – активна робота на парі, що включає реакцію студента на лекційний матеріал у вигляді відповідей на запитання та обговорення проблемних питань за темою. За кожне заняття студент отримує 1 бал, максимальна кількість балів – 8.

Практичні та семінарські заняття – активна робота на парі, що включає обговорення лекційного матеріалу, відповіді на запитання, розгляд проблемних ситуацій у рамках теми заняття. За кожне заняття студент отримує 1 бал, максимальна кількість балів – 7.

Під час проведення практичних і семінарських занять також використовуються такі форми поточного контролю як:

Письмова контрольна робота, що включає теми 1 – 5 і вимагає від студентів охарактеризувати передумови виникнення архаїчних засобів фіксації інформації. Максимальна оцінка дорівнює 3,5 бали. Друга контрольна робота включає теми 6 – 8 і вимагає від студентів продемонструвати знання методів написання та оформлення сучасних текстів. Максимальна оцінка дорівнює 3,5 бали. Протягом семестру студенти виконують дві контрольні роботи, максимальна оцінка складає 7 балів;

Презентація. Протягом семестру студенти виконують чотири презентації. Кожна презентація має максимальну оцінку у 7 балів. Максимальна кількість балів, яку студенти отримують за презентації складає 28;

Творче завдання. Протягом семестру студенти виконують шість завдань. Кожне завдання потребує від студента креативного підходу до його виконання. Кожне творче завдання має максимальну оцінку – 7 балів. Максимальна кількість балів, яку студенти отримують за творчі завдання складає 42.

Самостійна робота щодо отримання компетентностей за дисципліною «Історія розвитку медіатекстів» включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу; виконання домашніх завдань; підготовку до контрольних робіт; пошук джерел для підготовки презентацій та творчих завдань за заданими темами. Кожна самостійна робота має максимальну оцінку у 1 балів. Максимальна кількість балів – 8.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє

ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Залік охоплює суму балів від виконання сукупності завдань і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 60 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX		незадовільно
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1 Історія виникнення засобів фіксації інформації	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Історія виникнення петрогліфів. 2. Архаїчні засоби фіксації інформації. 3. Повідомлення зафіксовані архаїчними засобами комунікації	Аудиторна групова робота	1
		Практичне заняття за темою: Історичні передумови виникнення прототекстів. Захист презентацій на тему: Архаїчні засоби фіксації інформації: "Кіпу", "Петрогліфи", "Єгипетські ієрогліфи", "Клінопис" та ін.	Презентація	7
<i>Самостійна робота</i>				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 2. Знак у медіатекстах	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Види знаків, функції знаків. 2. Генезис носіїв текстових знаків.	Аудиторна групова робота	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: Знак у медіатекстах. Вміти виділяти види знаків, функції знаків.	Активна робота на заняттях	1
		Творче завдання. Підготовка інфографіки «Розвиток носіїв медіатекстів».	Творче завдання	7
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до практичного заняття щодо виконання творчого завдання.	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 3. Історія створення текстів	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Таксономія розвитку текстів. 2. Епіграфіка. Дослідження архаїчних текстів.	Аудиторна групова робота	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Історія створення текстів». Аналізувати умови появи текстів.	Активна робота на заняттях	1
		Підготувати оглядову статтю: «Історія виникнення публічної інформації».	Творче завдання	7
		Підготувати цитати видатних людей про інформацію, публіку. В усній формі прокоментувати висловлення.	Творче завдання	7
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до практичного заняття щодо створення презентації і творчого завдання	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 4. Історія друкованої преси	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Історія міжнародної друкованої преси. Аналіз генези європейських видань.	Аудиторна групова робота	1

	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Історія друкованої преси». Аналізувати передумови виникнення газетної та журнальної комунікації.	Активна робота на заняттях	1	
		Захист презентації «Історія друкованої преси Франції» (країна за вибором)	Презентація	7	
	Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до практичного заняття.	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 5 Методи створення текстів	Аудиторна робота				
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Архаїчні мультимодальні методи створення текстів. 2. Технології конструювання медіатекстів.	Аудиторна групова робота	1	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Інформаційні жанри».	Активна робота на заняттях	1	
		Творче завдання: проаналізувати новинні блоки, підготувати новинний репортаж.	Творче завдання	7	
	Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	1	
Модульний контроль	Описати генезис розвитку носіїв інформації.	Письмова контрольна робота	3,5		
Тема 6. Інноваційні методи конструювання медіатекстів	Аудиторна робота				
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Сучасний медіатекст. Володіти сучасними навичками конструювання медіатекстів.	Аудиторна групова робота	1	
Практичне заняття	Практичне заняття за темою “Методи конструювання медіатекстів”	Активна робота на заняттях	1		

		Підготувати презентацію з аналізу відео-матеріалів новинного перформансу	Презентація	7
		Розробити ідею новинного PR перформансу	Творче завдання	7
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до практичного заняття щодо виконання творчого завдання	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 7. Методи аналізу медіатекстів.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Технічні методи аналізу медіатексту. Графічні методи удосконалення медіатекстів.	Аудиторна групова робота	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Методи аналізу медіатекстів: дискурсійний, стилістичний та лінгвістичний аналіз текстів різних жанрів публіцистичного стилю. Журналістські твори, рекламні тексти.	Активна робота на заняттях	1
		Підготувати промо-статтю.	Презентація	7
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 8. Методи захисту інформації.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Методи криптографії. 2. Методи стеганографії.	Аудиторна групова робота	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: Методи захисту інформації.	Активна робота на заняттях	1
		Підготувати текст повідомлення з лінгвістичними кодами для спеціалізованого видання.	Творче завдання	7
	Самостійна робота			

	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою темою. Підготовка до творчого заняття	Перевірка домашніх завдань	1
	Модульний контроль	Описати історію трансформацій медіатекстів.	Письмова контрольна робота	3,5
Загальна кількість балів				100

Рекомендована література

Основна

1. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів : навчальний посібник / Дрешпак В. М. Дніпро : УМСФ, 2021. 186 с.
2. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. Київ, 2016. 502 с.
3. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиатекстов. Харьков, 2017. 262 с.

Додаткова

4. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навч. посіб.; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
5. Ороховська Л.А. Медіакультура у дзеркалі філософії історії: монографія. Київ, 2015. 333 с.
6. Павлюк Л. С. Дискурс екстрем, публічна сфера і формування української ідентичності. – Львів: ПАІС, 2012. – 416 с.
7. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. Київ, 2016. 502 с.
8. Холод О. М. Методологія досліджень соціальних комунікацій : навч. посіб. Київ : КиМУ, 2013. – 294 с.
9. Чекштуріна В. М. Еволюція графічних засобів символічної комунікації // Вісн. Кн. палати. 2015. № 2. С. 44–47.
10. Чекштуріна В.М. Historical stage of the evolution of the theory of runic communication // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації / Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. Київ: 2019. С. 143-148
11. Karpenko O. Media education as a component of reforming higher education in Ukraine/ O. O. Karpenko // Media4u Magazine: Proceedings of 10th International Research Electronic Conference Media and Education 2017. – Electronic data. – 2017. – Special Issue. – P. 59–63. – Mode of Access: <http://www.media4u.cz/mav/9788087570395.pdf>.

Інформаційні ресурси

12. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Навчальна дисципліна «Історія розвитку медіатекстів» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4903#section-3>